

UDDANNELSE 20. maj 2023

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Emilie Damm Klarskov
Analysechef

Troels Lund Jensen
Chefanalytiker

Gode forslag fra Reformkommissionen – men det er afgørende, at finansieringen følger med

Reformkommissionens forslag kan være med til at øge antallet af unge, der får en uddannelse, og samtidig få flere til at vælge en erhvervsuddannelse. Det er dog altafgørende, at finansieringen følger med ambitionerne, så vi ikke ender med endnu et forlist uddannelseseksperiment.

Kontakt

Analysechef

Emilie Damm Klarskov

📞 27 35 85 95

✉️ ead@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

For mange unge får ikke en uddannelse. De nyeste tal fra Børne- og Undervisningsministeriet viser, at cirka 14 procent af de unge, som forlod grundskolen i 2021, ikke forventes at få en ungdomsuddannelse, før de fylder 25 år.

Gennem mange år har det været en politisk målsætning at nedbringe andelen af unge uden uddannelse, men trods gentagne forsøg er det ikke lykkedes. Derfor fik Reformkommissionen den opgave at komme med et bud på, hvordan vi kan indrette et uddannelsessystem, som sikrer, at flere unge lykkes med at få en uddannelse.

” *HPX skal være et fuldt ud lige så godt tilbud som de gymnasiale uddannelser, hvad angår rammer, socialt miljø og faglighed - ellers vil det ganske enkelt ikke tiltrække de unge*

Analysechef Emilie Agner Damm og chefanalytiker Troels Lund Jensen

[Reformkommissionen](#) forslår, at 10. klasse, som vi kender den i dag, nedlægges, og at man i stedet etablerer den praksisorienterede ungdomsuddannelse HPX – Højere Praktisk Eksamen. HPX'en skal være den ene af to primære ungdomsuddannelser, hvor den teoretiske gymnasieuddannelse står på den anden side. Uddannelsen etableres for at imødekomme de unge, der for eksempel overvejer at tage en erhvervsuddannelse eller en professionsbachelor. Mange studenter fra gymnasiet oplever i dag, at uddannelsen er for teoretisk, så det giver god mening at etablere en ungdomsuddannelse med et mere praktisk fokus. Derudover kan det være et værktøj til at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse, hvilket også er en vigtig politisk opgave.

HPX'en er også en god idé, fordi den imødekommer udfordringerne med det sociale liv på erhvervsuddannelserne. For eksempel er gennemsnitsalderen på erhvervsuddannelserne i dag 25 år, og for mange unge er det ikke attraktivt at starte på en uddannelse, hvor klassekammeraterne er 10 år ældre end én selv. Samtidig oplever mange unge, at de ikke er klar til at træffe et valg om deres fremtid allerede, når de er 15-16 år. Med HPX bliver de unge dels tilbudt et forløb, hvor man følges ad i stamklasser, hvilket gør det til et godt alternativ til det sociale miljø på gymnasierne. Og dels udskydes deres valg af uddannelsesretning, så de har tid til at modnes, leve deres ungdomsliv og blive klogere på, hvilken retning de vil gå i.

På den måde vil HPX'en blive en attraktiv ungdomsuddannelse, mens erhvervsuddannelserne vil overgå til at være det, de i virkeligheden allerede er – nemlig erhvervskompetencegivende voksenuddannelser.

Fortidens erfaringer med at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse ved at etablere nye uddannelsesløsninger giver imidlertid grund til en sund skepsis.

” *Det er en bunden samfundsopgave, at flere unge får en uddannelse. (..) Nogle af løsningerne på de problemstillinger kan helt sikkert findes i Reformkommissionens anbefalinger, men det er altafgørende, at finansieringen følger med ambitionsniveauet.*

Analysechef Emilie Agner Damm og chefanalytiker Troels Lund Jensen

Seneste eksempel er den forberedende grunduddannelse, FGU, som blev indført i 2019 med det formål at gøre unge klar til enten beskæftigelse eller en ungdomsuddannelse. FGU'en er på mange måder en god idé, men den har fra start været udfordret af alt for usikker finansiering, hvilket har præget kvaliteten af tilbuddet. Det er en erfaring, vi skal lære af. Hvis HPX'en skal blive en succes, så skal det finansielle grundlag være på plads.

HPX skal være et fuldt ud lige så godt tilbud som de gymnasiale uddannelser, hvad angår rammer, socialt miljø og faglighed - ellers vil det ganske enkelt ikke tiltrække de unge.

Ifølge Reformkommissionen vil det koste omkring seks milliarder kroner at få etableret det nye uddannelsesstilbud. De forslår, at finansieringen blandt andet skal komme fra efterskolerne, hvor man ønsker at reducere tilskuddet til efterskoleophold i 10. klasse. Dette forslag har allerede mødt kritik, så hvis der ikke er politisk opbakning til det, skal milliarderne findes et andet sted. Det kan blandt andet være ved at indføre en mere progressiv boligbeskatning. Derudover er der penge at hente ved at droppe de planlagte lempelser af arveafgiften, som i forvejen vil skubbe endnu mere til den enorme [ulighed i formuer](#).

Det er en bunden samfundsopgave, at flere unge får en uddannelse. Derudover er det en nødvendighed, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, da vi kommer til at mangle faglært arbejdskraft. Nogle af

løsningerne på de problemstillinger kan helt sikkert findes i Reformkommissionens anbefalinger, men det er altafgørende, at finansieringen følger med ambitionsniveauet.